

Obsah

Úvod	13
------------	----

ČÁST I.

ANTICKÉ ŘECKO

/Michal Habaj/

Řecký svět se formuje	19
Vstup do starověkého řeckého světa	19
Řecké rozpomínání se na minulost	21
Řecko ožívá v 8. století př. n. l.	23
Magická znamení z Východu	24
Fenomén polis	26
Vzestup hoplítů a Sparty	28
Život v polis potřebuje zákon	30
Lykúrgos a Solón	31
Polykratés a podivné osudy tyranů	35
V neznámých zemích: příběh velké řecké kolonizace	37
Řecký život na západě: jižní Itálie a Sicílie	41
Vývoj Sicílie do 5. století př. n. l.	44
Řecký svět se inspiruje Východem	45
Co spojuje všechny Řeky: posvátná místa a hry	47
V sousedství Peršanů a Skythů	50
Slavné páté století	52
Spartané dominují v Řecku	52
Kleisthenés posouvá Athény k demokracii	54
Začátek perských válek a bitva u Marathónu (490 př. n. l.)	55
Xerxovo slavné tažení (480 př. n. l.)	57
Triéry: mocná zbraň Athéňanů	60
Od zničení Athén po triumf u Platají	61

Athény zakládají athénský námořní spolek	63
Vzestup sicilských tyranií	64
Začátek nepřátelství mezi Athénami a Spartou	67
Athéňané vytlačují Peršany z Egeidy	69
Vztahy mezi Athénami a Spartou se vyrovnávají	70
Athény a Sparta se mění	72
Téměř neviditelné ženy	76
Bezprostřední příčiny peloponnéské války	78
Athénský mor a porážka Sparťanů u Sfaktérie	79
Válka se přesouvá do severní části Egeidy	83
Válka urychluje proměny vojenství	85
Thrácké populace, zdroj řeckých peltastů	87
Události období Níkiova míru	90
Pokus Athéňanů o ovládnutí Sicílie	91
Poslední fáze peloponnéské války	93
Sparťané zvítězili, ale... ..	97
Agésiláovo tažení do Malé Asie	99
Korintská válka začíná	100
Válka začíná a končí v Persii	101
Syrákúsy a Dionýsiové	103
Sparťanské nereálné ambice	107
Sparta ztrácí půdu pod nohama	109
Krátké období slavných Théb	110
Platón, Dión a Tímoleón v Syrákúsách	113
Nástup Makedonie	117
Makedonský vstup do řeckých záležitostí a spojenecká válka	119
Řecké domino	122
Dohoda v Korintu a Filipovy nedokončené plány v Persii	122
Alexandr nastupuje na trůn	124
Dobytí Persie	126
Řecko mezi Alexandrem a Římem	129
Alexandrova říše se rozpadá a vzniká nové uspořádání	129
Lamijská válka (323–322 př. n. l.)	129
Řecko plné slibů	130
Řecko v novém uspořádání	133
Život v řeckých obcích	135
Důležitou roli hrají spolky	136
Agathoklés a poslední velké období dějin západních Řeků	138
Italský a sicilský epilog: Pyrrhos, Kartágo a Syrákúsy	141
Vývoj v Řecku ve 3. století	145
Římané na Balkáně	146

Bližší pohled na illyrské sousedy	147
První makedonská válka (214–205)	149
Římané v Řecku	150
Řím dobývá Makedonii	154
Řecký epilóg v Korintu	156

ČÁST II.

ANTICKÝ ŘÍM

/Jarmila Bednaříková/

Řím na cestě od skromných počátků ke středomořské velmoci .....

161	161
Vznik Říma	161
Králové a doba královská	163
První „systémové“ změny	165
Římané státníci	166
Římané vojáci	169
Etruskové	171
Jen dobýt území nestačí... ..	174
Římané zemědělci	175
Vzestup plebejů	176
Zákony XII desek	178
Kartágo a takzvané punské války	180
Římské panství mimo Itálii, provincie, jejich správa a romanizace	184

Krise republikánského zřízení .....

188	188
Otroci	188
Hospodářská a politická stránka krize republiky	189
Cesta k první nelegitimní diktatuře	196
Hledání nové politické organizace	199
Caesar a Pompeius, růst říše, ale umírání republiky	203
Cicero – tragika osobnosti, hájící ztracené pozice	205
První triumvirát situaci nevyřešil	208
Caesarovy zprávy o životě Keltů	209
Od války s Kelty k občanské válce	210
Caesarovy reformy	214
Březnové Idy a Caesarův odkaz v dějinách	216
Římané a svoboda	219
Ženy a politika	221
Kultura období republiky	223

ČÁST III.

ŘÍM V OBDOBÍ PRINCIPÁTU

/Markéta Melounová/

Přechodné období mezi republikou a principátem:

od 15. března 44 do roku 27 př. n. l.	237
Republika po březnových idách	237
Na cestě k mutinské válce	240
Opět spolek tří	242
Od Filipp k Perusii	243
Antonius a orientální království	245
Octavianův vzestup a rozklad triumvirátu	248
Finální konfrontace	250

Římský principát: ani republika, ani monarchie .....

.....	253
Mimořádná situace pokračuje	253
Dělba provincií	254
Pravomoci versus úřady: hledání optima	257
Zásadní je souhlas	260
První muž	261
Státní správa a legislativa v době principátu: staré versus nové	263
Senátorský stav (<i>ordo senatorius</i>) a senátorské úřady	264
Jezdecký stav (<i>ordo equester</i>) a nové možnosti	267
Citlivé oblasti ve správných rukou	270
Vývojové tendence	271
Zpět k prvnímu muži: <i>Imperator Caesar Augustus</i> ,	
ale jak to říct česky?	273
Problém předávání moci	274
Adopci budiž sláva	277

Římská Evropa mezi Augustem a krizí 3. století n. l. ....

.....	284
Římané – mistři integrace	284
Římský pořádek	287
Na hranicích římské Evropy: k Ókeanu a ostrovu Thulé	290
Kouzlo hispánského bohatství	296
Severní hranice Itálie: Alpy a alpské předhůří	298
Gallia est omnis divisa in partes tres	301
Augustovo rýnské dobrodružství	304
Římané v Podunají	308
Zlatem slynoucí Thrákové	311
V jádru civilizovaného světa: řecké provincie	312

ČÁST IV.

POZDNÍ ANTIKA

/Jarmila Bednaříková/

Dominát – éra římského císařského absolutismu	319
Krise třetího století	319
Potřeba systémového řešení	325
Otázka nástupnictví	326
Byrokracie	330
Státní rozpočet	331
Stavovská společnost	332
Absolutismus nemusel být absolutní	335
Největší vnitřní problémy a „barbaři“ jako řešení	337
Východ a západ. Ztrácí Řím význam?	339
Krise myšlení a nová náboženství	340
Křesťanství ve vnitřních bojích a jeho první úspěchy u „barbarů“	344
Portrét císaře: Theodosius Veliký	346
Hunská invaze	350
Muž, který dokázal úspěšně stát mezi oběma světy – římským a barbarským	352
Císařovna a matka: Galla Placidia	358
Pozdní antika (5. stol.) v zrcadle pramenů úřední provenience	362
Sklonek života římského Západu a trvajících představa jednoty říše	367
Přežití římského Východu	368
Kultura pozdní antiky	369
„Barbaři“ jako součást římské říše	372
Romanizace „barbarů“ a kontinuita vývoje	378
Evropská etnika mimo antický svět	380
Keltové v Evropě, úloha našeho území v keltské historii	380
Germáni v Evropě a jejich život na našem území	387
Rané předzvěsti tzv. velkého stěhování národů	393
Sarmaté	403
Slované	407
Důležitá evropská etnika v rámci římské říše	410
Thrákové	410
Dákové	411
Illyrové	412

MÍSTO ZÁVĚRU: K nové epoše dějin	415
Chronologický přehled nejdůležitějších událostí, osob a kulturních počínů	419
Výběrová bibliografie	434
Seznam map v textu	438
Rejstřík	439